

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 5. apríla 2017¹

Vec C-245/16

**Nerea S.p.A.
proti
Regione Marche**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche (Regionálny správny súd Marche, Taliansko)]

„Prejudiciálna otázka — Štátna pomoc — Nariadenie (ES) č. 800/2008 — Návrh na preventívnu reštrukturalizáciu podaný spoločnosťou, ktorá je príjemcom európskych fondov — Pojem ‚podnik v ťažkostiach‘ — Pojem ‚konanie vo veci kolektívnej insolventnosti‘ — Podmienky pre zamietnutie alebo odňatie pomoci poskytnutej z európskych fondov — Povinnosť vrátiť pomoc“

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť vyjadriť sa k pojmom „podnik v ťažkostiach“² a „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“, ktoré používa článok 1 nariadenia (ES) č. 800/2008³ v jeho odsekoch 6 písm. c) a 7 písm. c).
2. Pochybnosti vnútroštátneho súdu vznikli počas konania, ktoré začalo na návrh podniku (Nerea S.p.A; ďalej len „Nerea“) s cieľom napadnúť odňatie verejnej pomoci, ktorú mu poskytol taliansky orgán regionálnej správy z programu Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (EFRR).
3. V čase poskytnutia pomoci (marec 2012) spĺňala spoločnosť Nerea požiadavky uvedené v oznámení o poskytnutí podpory, vrátane požiadavky, podľa ktorej nesmie byť daný podnik v ťažkostiach, avšak orgán spravujúci túto pomoc zastával názor, že prestala tieto požiadavky spĺňať po tom, ako v decembri 2013 požiadala o „preventívnu reštrukturalizáciu“, čo označil za konanie vo veci kolektívnej insolventnosti v zmysle nariadenia č. 800/2008, a na základe toho potom zrušil svoje pôvodné rozhodnutie a od príjemcu vymáhal vrátenie príslušnej sumy.
4. Účastníci tohto konania sa rozchádzajú v názore na to, akú povahu má konkurzné konanie, ktoré začalo na návrh spoločnosti Nerea, ako aj v tom, či tento podnik možno označiť za „podnik v ťažkostiach“. Ďalším predmetom sporu sa stalo určenie okamihu, od ktorého sa má konštatovať prípadný vznik (už existujúcich alebo novovzniknutých) ťažkostí.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Budem používať výraz „empresa en crisis“ („podnik v kríze“), ktorý sa uvádza v španielskom znení nariadenia č. 800/2008, avšak musím upozorniť, že v iných jazykových zneniach sa používa výraz, ktorý možno najvhodnejšie vystihnúť slovom „podnik v ťažkostiach“, ktorý nájdeme napríklad v talianskom (imprese in difficoltà), francúzskom (entreprises en difficulté), anglickom (undertakings in difficulty), portugalskom (empresas em dificuldade), nemeckom (Unternehmen in Schwierigkeiten) alebo holandskom (ondernemingen in moeilijkheden) znení.

3 — Nariadenie Komisie zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Ú. v. EÚ L 214, 2008, s. 3).

I. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Nariadenie č. 800/2008

5. Odôvodnenie 15 znie:

„Pomoc poskytovaná firmám v ťažkostiach v zmysle Usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach by sa mala posudzovať podľa týchto usmernení s cieľom vyhnúť sa ich obchádzaniu. Pomoc takýmto podnikom by preto mala byť vyňatá z pôsobnosti tohto nariadenia. Aby sa znížila administratívna záťaž členských štátov pri poskytovaní pomoci [malým a stredným podnikom (MSP)], na ktorú sa vzťahuje toto nariadenie, mala by sa definícia podniku v ťažkostiach zjednodušiť v porovnaní s definíciou použitou v uvedených usmerneniach. Okrem toho MSP založené pred menej ako tromi rokmi by sa na účely tohto nariadenia nemali pokladať za podniky nachádzajúce sa v ťažkostiach v tomto období, pokiaľ nespĺňajú kritériá vnútroštátnych právnych predpisov, podľa ktorých sa stávajú subjektmi kolektívnych konkurzných konaní. Toto zjednodušenie by nemalo mať vplyv na zaradenie týchto MSP podľa uvedených usmernení z hľadiska pomoci, na ktorú sa nevzťahuje toto nariadenie a nemalo by mať vplyv na zaraďovanie veľkých podnikov ako podnikov v ťažkostiach podľa tohto nariadenia, na ktoré sa naďalej v plnom rozsahu uplatňuje definícia uvedená v usmerneniach.“

6. Článok 1 stanovuje:

„...“

6. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

...

c) pomoc firmám v ťažkostiach.

7. Na účely uplatnenia odseku 6 písm. c) sa za podnik v ťažkostiach považuje MSP, ktorý spĺňa tieto podmienky:

- a) v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ak sa viac ako polovica jej základného imania prekryla stratou a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov [v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ak sa viac ako polovica jej základného imania stratila a viac ako štvrtina tohto imania sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov – *neoficiálny preklad*], alebo
- b) v prípade spoločnosti, kde aspoň určitý počet členov ručí neobmedzene za dlhy firmy, ak sa prekryla stratou viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov [v prípade spoločnosti, kde aspoň niekoľko spoločníkov ručí neobmedzene za dlhy spoločnosti, v ktorej sa stratilo viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov – *neoficiálny preklad*], alebo

- c) bez ohľadu na typ dotknutej spoločnosti, ak spĺňa kritériá v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na to, aby sa stala predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti [bez ohľadu na typ dotknutej spoločnosti, keď spĺňa kritériá v súlade s uplatniteľným vnútroštátnymi právnymi predpismi na to, aby sa stala predmetom kolektívneho konkurzného konania – *neoficiálny preklad*].

MSP založené pred menej ako troma rokmi sa na účely tohto nariadenia nepovažuje za podniky nachádzajúce sa v ťažkostiach v tomto období, pokiaľ nespĺňajú kritériá stanovené v prvom pododseku písm. c).“

2. Usmernenia Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem⁴⁾

7. Podľa bodu 9:

„Neexistuje žiadna definícia spoločnosti, ktorá by definovala firmu v ťažkostiach. Na účely týchto usmernení však Komisia považuje určitú firmu za firmu v ťažkostiach, keď táto nie je schopná, či už prostredníctvom svojich vlastných zdrojov, alebo pomocou finančných prostriedkov, ktoré je schopná získať od svojich vlastníkov/akcionárov alebo veriteľov, zamedziť stratám, ktoré by ju bez vonkajšej intervencie verejných orgánov takmer s určitosťou odsúdili na vylúčenie z obchodnej činnosti v krátkodobom alebo strednodobom horizonte.“

8. Podľa znenia bodu 10:

„Firma sa v princípe [v zásade – *neoficiálny preklad*] a bez ohľadu na jej veľkosť považuje za nachádzajúcu sa v ťažkostiach na účely týchto usmernení predovšetkým v nasledujúcich prípadoch:

- a) v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, kde sa viac ako polovica jej základného imania prekryla stratou a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov [v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ak sa viac ako polovica jej základného imania stratila a viac ako štvrtina tohto imania sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov – *neoficiálny preklad*], alebo
- b) v prípade firmy, kde aspoň určitý počet členov predstavuje neobmedzené ručenie za dlh firmy, kde sa prekryla stratou viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov [v prípade spoločnosti, kde aspoň niekoľko spoločníkov ručí neobmedzene za dlhy spoločnosti, v ktorej sa stratilo viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov – *neoficiálny preklad*], alebo
- c) bez ohľadu na typ dotknutej spoločnosti, keď spĺňa kritériá v súlade s vnútroštátnym zákonodarstvom na to, aby sa stala predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti [bez ohľadu na typ dotknutej spoločnosti, keď spĺňa kritériá v súlade s uplatniteľným vnútroštátnymi právnymi predpismi na to, aby sa stala predmetom kolektívneho konkurzného konania – *neoficiálny preklad*].“

4 – Ú. v. EÚ C 244, 2004, s. 2 (ďalej len „usmernenia z roku 2004“). Teraz platné znenie je pod názvom „Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach“ súčasťou oznámenia Komisie 2014/C 249/01 (Ú. v. EÚ C 249/1, 2014).

9. V bode 11 sa uvádza:

„Aj keď sa nevyskytuje žiadna z okolností uvedených v bode 10, firma sa môže stále považovať za nachádzajúcu sa v ťažkostiach predovšetkým v prípadoch, keď sa prejavuje obvyklými príznakmi firmy v ťažkostiach, ako sú rastúce straty, klesajúci obrat, rastúce skladové zásoby, nadmerná kapacita, pokles peňažného toku, rastúce dlhy, stúpajúce úrokové poplatky a klesajúca alebo nulová čistá hodnota aktív. V akútnych prípadoch sa firma už mohla stať insolventnou alebo môže byť predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti, ktoré sa začalo v súlade s domácim zákonodarstvom [V najväznejších prípadoch by podnik mohol byť insolventný alebo byť v konkurznom konaní v dôsledku platobnej neschopnosti – *neoficiálny preklad*]. V poslednom menovanom prípade sa tieto usmernenia uplatňujú na akúkoľvek pomoc poskytnutú v rámci takýchto postupov, ktoré vedú k tomu, že firma pokračuje v obchodnej činnosti. V každom prípade je firma v ťažkostiach oprávnená len vtedy, ak sa nemôže preukázateľne zotaviť prostredníctvom svojich vlastných zdrojov alebo finančných prostriedkov, ktoré získa od svojich vlastníkov/akcionárov alebo zo zdrojov na trhu.“

B. Vnútroštátne právo

10. Článok 186a kráľovského dekrétu č. 267⁵ v znení, ktoré je z časového hľadiska uplatniteľné na skutkové okolnosti prejednávanej veci, upravuje tzv. *concordato preventivo* (ďalej len „preventívna reštrukturalizácia“ alebo „reštrukturalizácia s pokračovaním v činnosti“) takto:

„Ak plán reštrukturalizácie podľa článku 161 ods. 2 písm. e) predpokladá pokračovanie činnosti podniku pod vedením dlžníka, prevod podniku v prevádzke alebo vklad podniku v prevádzke do jednej alebo viacerých obchodných spoločností, vrátane novej spoločnosti, uplatnia sa ustanovenia tohto článku. Tento plán môže zahŕňať aj likvidáciu majetku, ktorý neslúži na prevádzku podniku.

V prípadoch uvedených v tomto článku:

- a) plán podľa článku 161 druhého odseku písm. e) musí obsahovať aj analytické údaje o očakávaných nákladoch a výnosoch, pokiaľ ide o pokračovanie činnosti podniku v súlade s plánom reštrukturalizácie, o potrebných finančných zdrojoch a príslušných spôsoboch ich pokrytia;
- b) skutočnosť, že pokračovanie činnosti podniku v súlade s plánom reštrukturalizácie povedie k najlepšiemu spôsobu uspokojenia veriteľov, je potrebné osvedčiť odborným posudkom podľa článku 161 tretieho odseku;
- c) plán môže zahŕňať, bez toho, aby bolo dotknuté ustanovenie článku 160 druhého odseku, odklad platby prednostným veriteľom a veriteľom so záložným právom k hnutelnej veci alebo nehnuteľnosti v trvaní až jedného roka od schválenia reštrukturalizácie, okrem prípadov likvidácie majetku alebo práv, ktoré sú základom predmetných prednostných práv. V takom prípade nemajú prednostní veritelia uvedení v predchádzajúcej vete hlasovacie právo.

S výhradou ustanovení článku 169a sa zmluvné vzťahy prebiehajúce ku dňu podania návrhu vrátane zákaziek uzatvorených s orgánmi verejnej moci nekončia v dôsledku začatia konania. Prípadné dojednania o opaku sú neúčinné. Schválenie návrhu na preventívnu reštrukturalizáciu nebráni pokračovaniu verejných zákaziek, ak odborník, ktorého určí dlžník na základe článku 67, osvedčil súlad ďalšieho trvania daných zmlúv s plánom reštrukturalizácie a tiež primeranú schopnosť plniť príslušné záväzky. V prípade rešpektovania zákonných podmienok môže mať z tohto ďalšieho plnenia

5 — Kráľovský dekrét zo 16. marca 1942 (GURI č. 81, zo 6. apríla 1942), ďalej len „zákon o konkurze“, v znení zmenenom a doplnenom prostredníctvom Decreto Ley č. 83 z 22. júna 2012, potvrdeného Ley č. 134 zo 7. augusta 2012.

zmlúv úžitok aj spoločnosť, ktorá nadobudla, resp. do ktorej základného imania sa vložil podnik alebo časti podniku a na ktorú sa predmetné zmluvy prevádzajú. Splnomocnený sudca rozhodne pri prevode alebo vklade podniku o výmaze vkladov a zápisov do príslušných registrov.

Po podaní návrhu musí účasť na postupoch zadávania verejných zákaziek povoliť súd na základe stanoviska súdneho komisára, ak bol vymenovaný; ak vymenovaný nebol, v danej veci koná súd.

Schválenie návrhu na preventívnu reštrukturalizáciu nebráni účasti na postupoch zadávania verejných zákaziek, ak dotknutý podnik vo verejnom obstarávaní predloží:

- a) odborný posudok vypracovaný subjektom spĺňajúcim požiadavky podľa článku 67 tretieho odseku písm. d), ktorým sa osvedčí súlad s plánom reštrukturalizácie a primeraná schopnosť plniť zmluvu;
- b) vyhlásenie iného hospodárskeho subjektu spĺňajúceho všeobecné, technické a ekonomické požiadavky, ako aj podmienky týkajúce sa certifikácie, požadované na účel zadania zákazky, ktorý sa voči uchádzačovi a verejnému obstarávateľovi zaviazal, že počas trvania zákazky poskytne k dispozícii prostriedky potrebné na jej realizáciu a prevezme záväzky uchádzača v prípade, že sa tento uchádzač v priebehu verejného obstarávania alebo po uzatvorení zmluvy dostane do úpadku, alebo z akýchkoľvek dôvodov nebude viac schopný zákazku riadne vykonať. Uplatní sa článok 49 legislatívneho dekrétu č. 163 z 12. apríla 2006.

S výhradou ustanovení predchádzajúceho odseku sa môže spoločnosť, voči ktorej sa vedie konanie o reštrukturalizácii, zúčastniť verejného obstarávania aj ako súčasť dočasného združenia podnikov, a to za predpokladu, že nie je subjektom oprávneným konať za toto združenie a voči ostatným podnikom v tomto združení sa nevedie konanie vo veci kolektívnej insolventnosti. V tomto prípade môže vyhlásenie podľa štvrtého odseku písm. b) poskytnúť aj hospodársky subjekt, ktorý je súčasťou združenia.

Ak v priebehu konania začatého podľa tohto článku dotknutý podnik ukončí svoju podnikateľskú činnosť alebo ak táto činnosť zjavne poškodzuje veriteľov, zasiahne súd v zmysle článku 173. Tým nie je dotknuté právo dlžníka zmeniť návrh na reštrukturalizáciu.“

II. Skutočnosti

11. Rada regiónu Marche⁶ prijala 9. novembra 2010 oznámenie o poskytnutí pomoci zameranej na určité činnosti malých a stredných podnikov z regionálneho operačného programu EFRR na obdobie rokov 2007 – 2013.⁷

12. Príloha I vyššie uvedeného oznámenia obsahovala okrem iného ustanovenia uplatniteľné na „príjemcov“ (bod 1), na „dôvody vylúčenia“ z účasti v konaní (bod 10 ods. 3 a bod 19), na „povinnosti súvisiace so stabilitou operácií“ (bod 17 ods. 3) a na „dôvody odňatia“ už poskytnutej pomoci (bod 20).

13. V súvislosti s príjemcami uvádzalo ustanovenie 1 požiadavky kladené na podniky uchádzajúce sa o poskytnutie pomoci, z ktorých je na účely prejednávanej veci relevantná najmä požiadavka, aby „[dotknuté podniky] v čase podania žiadosti neboli v ťažkostiach v zmysle článku 1 ods. 7 nariadenia č. 800/2008“.⁸

6 — Správnym orgánom, ktorý podpísal nariadenie č. 267/IRE_11 týkajúce sa dotknutej pomoci, bol „riaditeľ pre oblasť inovácií, výskumu, hospodárskeho rozvoja a konkurencieschopnosti výrobných odvetví“.

7 — Regionálny operačný program (ROP) EFRR Marche 2007 – 2013, ktorý prijala Európska komisia rozhodnutím č. 3986 zo 17. augusta 2007.

8 — V poznámke pod čiarou sa ďalej uvádza, že „podnikom v ťažkostiach sa rozumie MSP, ktorý spĺňa nižšie uvedené podmienky...“, pričom nasleduje výpočet podmienok uvedených v nariadení č. 800/2008.

14. Z ustanovenia 17 ods. 3 vyplýva, že „príjemca pomoci je povinný po dobu piatich rokov nasledujúcich odo dňa ukončenia spolufinancovanej operácie dodržiavať záväzok stability operácie, alebo musí zabezpečiť, že v súvislosti s ňou nedôjde k podstatným zmenám, ktoré ovplyvnia jej povahu alebo spôsob vykonávania alebo povedú ku vzniku neoprávneného prospechu podniku alebo verejného orgánu a zmenia pritom povahu vlastníckeho vzťahu k infraštruktúre alebo spôsobia ukončenie činnosti.“

15. Podnik Nerea podal 13. apríla 2011 žiadosť o podporu, ktorá bola prijatá, a následne mu bola 20. marca 2012 poskytnutá suma 144 052,58 eura.

16. Po tom, čo spoločnosť Nerea prijala zálohu vo výške 50 % podpory (72 026,29 eura), uskutočnila investície, ku ktorým sa zaviazala,⁹ a 18. novembra 2013 predložila prehľad výdavkov a súčasne požiadala o zaplatenie zvyšku poskytnutej pomoci.

17. Približne o mesiac neskôr, 24. decembra 2013, podala spoločnosť Nerea návrh na preventívnu reštrukturalizáciu na Tribunale di Macerata (súd v Macerate, Taliansko), ktorý 15. októbra 2014 začal príslušné konanie.

18. Dňa 11. februára 2015 orgán pre správu pomoci¹⁰ oznámil spoločnosti Nerea začatie konania o odňatí pomoci z dôvodu „straty spôsobilosti na prijatie pomoci... v dôsledku začatia konkurzného konania v súlade s článkom 1, ako aj s článkom 20 výzvy na predkladanie projektov“.

19. Nerea podala žiadosť o zrušenie vyššie uvedeného konania, ktorú orgán pre správu pomoci 20. marca 2015 zamietol s odôvodnením, že povolenie preventívnej reštrukturalizácie podľa článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 a podľa ustanovenia 1 oznámenia bráni tomu, aby predmetný podnik mohol získať pomoc.

20. Rozhodnutím z 11. mája 2015 zrušil príslušný orgán regiónu Marche poskytnutú pomoc a domáhal sa vrátenia už vyplatenej sumy zvýšenej o úroky vo výške 4 997,30 eura.

21. Následne bola podaná žaloba na Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche (Regionálny správny súd Marche, Taliansko), ktorý položil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky.

III. Prejudiciálne otázky

22. Obsah prejudiciálnych otázok predložených Súdnemu dvoru 28. apríla 2016 je tento:

„1. Vzťahuje sa článok 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 iba na konania vo veci kolektívnej insolventnosti, ktoré môžu z úradnej povinnosti začať správne orgány a sudy členských štátov (v Taliansku ide napríklad o konkurz), alebo sa vzťahuje aj na konania, ktoré možno začať na základe návrhu dotknutého podnikateľa (akým je v talianskom práve preventívna reštrukturalizácia), keďže dané ustanovenie uvádza „sa stala predmetom“ konania vo veci kolektívnej insolventnosti?

2. V prípade odpovede na predchádzajúcu otázku v tom zmysle, že nariadenie č. 800/2008 sa vzťahuje na všetky konania vo veci kolektívnej insolventnosti, má sa článok 1 ods. 7 písm. c) tohto nariadenia, s osobitným zreteľom na inštitút preventívnej reštrukturalizácie pri zachovaní činnosti podniku podľa článku 186a kráľovského dekrétu č. 267/1942, vykladať tak, že samotná existencia predpokladov na začatie insolvenčného konania voči podnikateľovi, ktorý sa usiluje o získanie príspevku zo štrukturálnych fondov, bráni tomu, aby sa tento príspevok dotknutému subjektu

9 — Takto to uvádza vnútroštátny súd v bode 1.2 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

10 — V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa označuje ako „sprostredkovateľský orgán Medio Credito centrale (MMC)“.

poskytol, resp. zaväzuje vnútroštátne riadiace orgány, aby odňali už poskytnuté príspevky, alebo naopak, v tom zmysle, že ťažkosti podniku sa majú konkrétne preskúmať, pričom sa zohľadnia napríklad časové aspekty začatia konania, skutočnosť, či podnik plní svoje záväzky, ako aj všetky ostatné významné okolnosti?“

23. Vnútroštátny súd zastáva názor, že postavenie, v akom sa nachádzala spoločnosť Nerea, bolo v zásade nezlučiteľné s priznaním spornej pomoci, lebo po prvé bolo v oznámení uvedené, že povinnosť stability podporovanej operácie musí byť dodržiavaná po dobu piatich rokov; a po druhé „je... veľmi neľahké poprieť existenciu situácie ťažkostí v zmysle článku 1 ods. 6 a ods. 7 nariadenia č. 800/2008 v prípade, keď návrh na povolenie preventívnej reštrukturalizácie nasledoval niekoľko dní po predložení konečného vyúčtovania pomoci[, keďže] je zrejmé, že situácia ťažkostí podniku splní svoje záväzky nevznikla za niekoľko dní.“¹¹

24. Súčasne vnútroštátny súd zastáva názor, že je vhodné upozorniť na „možný vnútorný rozpor systému, ktorý na jednej strane v mene ochrany hospodárstva Únie ako celku umožňuje, aby sa podniky v ťažkostiach, ktoré si však zachovávajú objektívnu výrobnú kapacitu, reštrukturalizovali a využili pri tom nepochybné konkurenčné výhody (ktoré však vyvažuje nadradený externý dohľad súdu) a na druhej strane umožňuje, aby rovnaké spoločnosti prišli – aj *ex post* – o finančné prostriedky z verejných zdrojov, v súvislosti s ktorými sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak, že sa majú vynakladať práve na dosiahnutie účelu ozdravenia a revitalizácie.“¹²

IV. Konanie pred Súdnym dvorom a návrhy účastníkov konania

25. Písomné vyjadrenia predložili región Marche a talianska a poľská vláda, ako aj Komisia.

26. Región Marche zastáva názor, že podniku Nerea je potrebné odňať pomoc a vyplatenú sumu vymáhať späť, keďže z článku 1 a z článku 17 ods. 3 oznámenia vyplýva, že príjemca je povinný po dobu piatich rokov nasledujúcich po dni uskutočnenia spolufinancovanej operácie dodržať povinnosť týkajúcu sa zabezpečenia stability tejto operácie. Začatie konania o preventívnej reštrukturalizácii nasvedčovalo podľa nej tomu, že podnik Nerea bol v čase, keď požiadal o zaplatenie zvyšku pridelených pomoci v ťažkostiach a nespĺňal teda podmienku finančnej stability, ktorá sa požaduje v oznámení.

27. Región Marche okrem toho uvádza, že okolnosť, že v prejednávanej veci bolo vyhovené návrhu na preventívnu reštrukturalizáciu, je irelevantná, keďže program EFRR bol schválený, skôr než vstúpili do platnosti vnútroštátne právne predpisy upravujúce tento nový druh konania vo veci kolektívnej insolventnosti. Z tohto dôvodu, vzhľadom na neexistenciu osobitných výnimiek jednak v práve Únie a jednak vo vnútroštátnom práve, nebolo možné zobrať do úvahy špecifickosť uvedeného inštitútu.

28. V súvislosti s prvou otázkou talianska vláda uvádza, že vnútroštátny súd vychádza mylne z predpokladu, že podnik nepodlieha konaniu vo veci kolektívnej insolventnosti, pokiaľ bolo toto konanie začaté na jeho podnet. Podľa jej názoru je po prvé potrebné určiť, či preventívna reštrukturalizácia zodpovedá definícii konania vo veci kolektívnej insolventnosti, a potom, pokiaľ bude táto otázka zodpovedaná záporne, overiť, či sú splnené podmienky na začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti, a to bez ohľadu na to, či sa žiadalo o preventívnu reštrukturalizáciu.

29. Talianska vláda zastáva názor, že preventívna reštrukturalizácia je dôsledkom ťažkej situácie, ktorá nemusí nutne viesť k insolventnosti dotknutého podniku, takže tento druh konania nemožno považovať za konanie vo veci kolektívnej insolventnosti. Nemožno však celkom vylúčiť, že by podnik podliehajúci takej preventívnej reštrukturalizácii nemohol súčasne spĺňať aj podmienky na to, aby sa mohol stať predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti.

11 — Bod 9 tretia zarážka návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

12 — Bod 15 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

30. Pokiaľ ide o druhú otázku, talianska vláda na základe úvah, ktoré vzniesla v súvislosti s predchádzajúcou otázkou, uvádza, že samotná okolnosť, že nastali podmienky na vykonanie preventívnej reštrukturalizácie, nemôže brániť prístupu k štrukturálnym fondom, a ani ukladať odňatie už poskytnutej pomoci. Taký postup by bol len ťažko zlučiteľný s cieľom tejto reštrukturalizácie, ktorým nie je nič iné než umožniť ďalšiu činnosť podniku. Zamietnutie alebo prípadne odňatie pomoci je namieste, iba pokiaľ je v konkrétnom prípade zistená existencia ťažkostí v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008.

31. Poľská vláda v súvislosti s prvou otázkou tvrdí, že podľa pokynov z roku 2004 sa pojem „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“ v zmysle článku 1 ods. 7 nariadenia č. 800/2008 musí vykladať v tom zmysle, že označuje súdne a správne konania, bez ktorých by podnik nebol schopný z vlastných zdrojov alebo finančných prostriedkov, ktoré získa od svojich akcionárov či veriteľov, zamedziť stratám, ktoré by ho v krátkodobom alebo strednodobom výhľade priviedli k ukončeniu podnikateľskej činnosti. Nie je podstatné, či sú tieto konania začaté z úradnej povinnosti alebo na návrh dotknutého podniku, keďže nariadenie č. 800/2008 nezavádza v tejto súvislosti žiadne obmedzenie.

32. K druhej otázke poľská vláda uvádza, že podmienky na získanie pomoci na základe nariadenia č. 800/2008 musia byť splnené v čase priznania pomoci a následné zmeny okolností nemôžu mať za následok povinnosť danú pomoc vrátiť.

33. Komisia zastáva názor, že pokiaľ ide o prvú otázku, článok 1 ods. 6 písm. c) a článok 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 zahŕňajú všetky druhy konaní vo veci kolektívnej insolventnosti, medzi ktoré podľa talianskeho práva patrí aj preventívna reštrukturalizácia. Prislúcha vnútroštátnym orgánom, aby určili, či boli splnené podmienky pre začatie týchto konaní, ktoré sú stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi (na ktoré odkazuje právo Únie), a to bez ohľadu na to, či sú začaté z úradnej povinnosti alebo na návrh dotknutého podniku. Okolnosť, že spoločnosť Nerea požiadala o preventívnu reštrukturalizáciu, nasvedčuje tomu, že bola podnikom v ťažkostiach v zmysle nariadenia č. 800/2008.

34. V súvislosti s druhou otázkou sa Komisia domnieva, že nariadenie č. 800/2008 vylučuje podniky, ktoré sa nachádzajú v ťažkostiach v čase priznania pomoci, avšak nestanovuje, že by podniky, ktoré sa v čase priznania pomoci v takej situácii nenachádzajú, boli povinné už poskytnutú podporu vrátiť. Spoločnosť Nerea sa v čase získania príspevku nenachádzala v ťažkostiach, čo znamená, že právo Únie neukladá vnútroštátnym orgánom povinnosť tento príspevok zrušiť. To však neznamená, že by členské štáty neboli oprávnené na to, aby v súlade s príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi povolili alebo zamietli poskytnutie pomoci zlučiteľnej so spoločným trhom a prípadne vymáhali jej vrátenie.

V. Analýza

A. Úvodné poznámky

35. Na podanie užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu sa mi zdá vhodné rozdeliť spor do dvoch rovín. Prvá z nich sa týka výkladu práva Únie (konkrétne nariadenia č. 800/2008) v súvislosti s konaním vo veci samej. Druhá sa naopak obmedzuje iba na výklad vnútroštátnych právnych ustanovení (najmä určitých ustanovení uvedených v oznámení), ktoré nemusia nutne vychádzať z uplatnenia vyššie uvedeného nariadenia.

36. Čo sa týka prvej z vyššie uvedených rovín, analýza článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 by mohla byť namieste, pokiaľ by spoločnosť Nerea bola predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti (a mohla by preto byť označená ako podnik v ťažkostiach) v čase, keď žiadala o príspevok spolufinancovaný z fondov EFRR a keď tento príspevok získala. Ako to však uznávajú

všetci účastníci konania a ako zdôrazňuje vnútroštátny súd, vo vyššie uvedených časových úsekoch (rok 2011 pre podanie žiadosti a rok 2012 pre poskytnutie pomoci) sa spoločnosť Nerea nenachádzala v ťažkostiach, ani nebola predmetom žiadneho konkurzného konania, ktoré sa začalo až koncom roku 2013.

37. Ustanovenie 1 oznámenia, ktoré výslovne odkazuje na článok 1 nariadenia č. 800/2008 s cieľom zapracovať pojem „podnik v ťažkostiach“ vylúčený z režimu pomoci stanovuje, že pomoc sa nemôže poskytnúť podnikom, ktoré sa *v čase podania svojej žiadosti* nachádzajú v ťažkostiach uvedených v predmetnom článku nariadenia. Opakujem, že spoločnosť Nerea túto (zápornú) podmienku spĺňala, takže sa z tohto hľadiska mohla stať príjemcom pomoci. Článok 1 nariadenia č. 800/2008 teda nebráni poskytnutiu pomoci a paralelne ani neukladá povinnosť túto pomoc odňať.

38. Inak je to v prípade ďalšieho ustanovenia oznámenia (ustanovenie 17 ods. 3), v ktorom je stanovená požiadavka týkajúca sa „stability operácií“, ktorá sa už sama osebe netýka pôvodného stavu ťažkostí, ale okolností, ktoré nastali v priebehu piatich rokov nasledujúcich po ukončení spolufinancovaných činností. Toto ustanovenie sa rovnako ako požiadavka stability, ktorá je v nej uvedená, priamo netýka práva Únie (presnejšie povedané nariadenia č. 800/2008). K otázke, či uvedené nariadenie obsahuje pokyny pre jeho uplatnenie, ako zdá sa uvádza vnútroštátny súd, sa vyjadriť nižšie.

B. Užitočnosť preformulovania oboch prejudiciálnych otázok

39. Pokiaľ by sme vychádzali z doslovného znenia prvej otázky (ktorú vnútroštátny súd sám označuje za „úvodnú“), museli by sme sa obmedziť iba na zistenie, či konania vo veci kolektívnej insolventnosti uvedené v článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 zahŕňajú konania začaté na návrh podnikateľa, ako aj konania začaté z úradnej povinnosti správnymi a súdnymi orgánmi.

40. Na túto otázku možno odpovedať bez toho, aby sme museli riešiť závažnejšie problémy v oblasti výkladu: je zjavné, že toto ustanovenie nariadenia nerozlišuje konania vo veci kolektívnej insolventnosti podľa ich začatia z úradnej povinnosti alebo na návrh účastníka konania, a uplatní sa teda na oba druhy týchto konaní. V tejto súvislosti sa zhodujem s vládami, ktoré sa zúčastňujú tohto konania o prejudiciálnej otázke, aj s Komisiou.

41. Konkrétne „reštrukturalizácia s pokračovaním v činnosti“, ktorú zaviedli talianske právne predpisy v roku 2012 (a môžu o ňu požiadať podniky s nedostatočnou hotovosťou, pokiaľ chcú zabrániť vlastnému zániku), je druhom kolektívneho konania o vyrovnaní pohľadávok veriteľov, ktorý podľa môjho názoru patrí do pôsobnosti pojmu „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“ v zmysle nariadenia č. 800/2008.

42. V prípade kladnej odpovede na túto otázku bude nutné sa zaoberať aj druhou otázkou, ktorej podstatou je, či splnenie podmienok na začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti (či už z úradnej povinnosti alebo na návrh účastníka konania) umožňuje považovať za preukázanú situáciu ťažkostí, ktorá bráni poskytnutiu pomoci (alebo si vyžaduje odňatie už poskytnutej pomoci), alebo či naopak, existencia týchto ťažkostí sa musí posúdiť v každom konkrétnom prípade zvlášť.

43. Na vyriešenie týchto pochybností je nevyhnutné najprv *objasniť* pojem „podnik v ťažkostiach“ v zmysle článku 1 ods. 6 písm. c) nariadenia č. 800/2008, keďže podniky, ktoré sa nachádzajú v takej situácii, nemôžu získať pomoc upravenú týmto nariadením. Článok 1 ods. 7 písm. c) toho istého nariadenia uvádza, že MSP sa „považuje za podnik v ťažkostiach“, „ak spĺňa kritériá v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na to, aby sa stal predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti“, a preto pri výklade posledného uvedeného pojmu nemožno prihliadať na vnútroštátne

právne predpisy.¹³

44. Považujem preto za vhodnejšie, aby boli obe otázky preformulované a analyzovalo sa to, čo sa chápe pod pojmom „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“ v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008, ako aj pojem „podnik v ťažkostiach“ uvedený v odseku 6 písm. c) toho istého ustanovenia. Odpoveď na tieto otázky pomôže rozptýliť s väčšou istotou pochybnosti vnútroštátneho súdu týkajúce sa otázky, ktorá je pre neho v tomto spore kľúčová: či sa dotknutý podnik musí považovať za podnik v ťažkostiach vzhľadom na to, že sa nachádza v situácii, ktorá vedie k začatiu konania o kolektívnej insolventnosti, a či teda nemôže získať požadovanú pomoc, alebo, ak mu bola poskytnutá, má mu byť odňatá.

C. Pojem „podnik v ťažkostiach“ v zmysle článku 1 ods. 6 písm. c) nariadenia č. 800/2008

45. Keď došlo k prijatiu usmernení z roku 2004, Komisia pripustila, že „[ne]existuje žiadna definícia spoločensťva, ktorá by definovala firmu v ťažkostiach“. Bolo teda potrebné, aby boli normatívne upravené základné rysy vymedzujúce tento pojem, od ktorého záviselo používanie ďalších ustanovení práva Únie (napríklad ustanovení v oblasti štátnej pomoci alebo ustanovení upravujúcich kontrolu koncentrácií), ktoré nemôžu neprihliadať na právne, hospodárske a sociálne postavenie podnikov v ťažkostiach.

46. Bolo teda potrebné zaviesť terminologické štruktúry *ad hoc*, prostredníctvom ktorých by sa podarilo vyjadriť špecifický význam tejto veľmi zložitej situácie v kontexte používania právnych ustanovení Spoločenstva, ktoré sa tejto situácie týkajú. Na tento účel boli v roku 2004 uverejnené usmernenia, ktorými sa mala riadiť činnosť Komisie v oblasti štátnych pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach. Z poznatkov uvedených vo vyššie citovaných usmerneniach vychádzalo nariadenie č. 800/2008, ktoré im priznalo normatívnu hodnotu ako prvkom definujúcim pojem, ktorý nemožno z pohľadu práva Únie chápať inak než ako pojem autonómny.

47. V odôvodnení 15 nariadenia č. 800/2008 sa uvádza, že pomoc poskytovaná podnikom v ťažkostiach „by sa mala posudzovať podľa týchto usmernení“, avšak v súvislosti s MSP by sa „definícia podniku v ťažkostiach [mala] zjednodušiť v porovnaní s definíciou použitou v uvedených usmerneniach“.

48. Usmernenia z roku 2004 sa tak menia na právne záväzné prvky, ktorými je definovaný normatívny pojem „podnik v ťažkostiach“. Opakujem, že ide o autonómny a osobitný pojem práva Únie, ktorý sa musí vo všetkých členských štátoch používať s tým istým významom.

49. Súdny dvor ustáleno rozhoduje, že „z potreby jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že obsah ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právne poriadky členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, si v zásade vyžaduje v celej Únii autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext uvedeného ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou“.¹⁴

50. Definícia pojmu „podnik v ťažkostiach“ uvedená v nariadení č. 800/2008 (s cieľom vylúčiť tieto podniky z pôsobnosti nariadenia), nie je celkom totožná s definíciou, ktorú zvolila Komisia v usmerneniach z roku 2004, ale ako som už naznačil, túto definíciu zjednodušuje. Znenie článku 1 ods. 7 nariadenia č. 800/2008 nasvedčuje tomu, že v rámci tohto zjednodušenia boli prevzaté iba prvky definujúce pojem „podnik v ťažkostiach“, ktoré sú súčasťou bodu 10 usmernení z roku 2004, zatiaľ čo prvky vymenované v bode 11 boli vypustené.

13 — Napriek tomu zastávam názor, že ani odkaz na vnútroštátne právo nemôže zbaviť pojem „podnik v ťažkostiach“ jeho autonómnej povahy, t. j. povahy vychádzajúcej z práva Únie.

14 — Rozsudok z 15. októbra 2015, Axa Belgium (C-494/14, EU:C:2015:692, bod 21 a citovaná judikatúra).

51. Bod 10 usmernení z roku 2004 bol teda v takmer doslovnom znení prebratý do článku 1 ods. 7 nariadenia č. 800/2008 a jediným dodatkom bol odkaz na MSP existujúce menej než tri roky, ktorý je uvedený už v odôvodnení 15 nariadenia. Naopak, nič sa neuvádza o prvkoch, ktoré by podľa bodu 11 usmernení z roku 2004 mohli viesť k rovnakému výsledku, ktorého konštatovanie si však vyžaduje vyššie nároky na dôkazný materiál. Nakoniec boli vynechané, aby „sa znížilo správne zaťaženie členských štátov“.

52. Zo všetkých troch opisov okolností, ktoré článok 1 ods. 7 nariadenia č. 800/2008 uvádza s cieľom v rámci pôsobnosti tohto nariadenia definovať, kedy sa MSP ocitajú v ťažkostiach, sú v prejednávanej veci irelevantné popisy uvedené v písmenách a)¹⁵ a b)¹⁶. V oboch týchto prípadoch možno všetky kritériá potrebné na definíciu vyvodiť priamo z nariadenia č. 800/2008, čo znamená, že existencia uvedených situácií môže byť v konkrétnom prípade konštatovaná bez toho, aby bolo nutné použiť právo členských štátov. Autonómna povaha pojmu Spoločenstva je teda v oboch prípadoch nesporná.

53. Tretie z týchto kritérií, ktorým je kritérium, ktoré je v prejednávanej veci relevantné („podniky spĺňajúce podmienky stanovené vnútroštátnym právom na začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti“), odkazuje na vnútroštátne predpisy jednotlivých štátov. Nie však v absolútnom zmysle, keďže úloha vnútroštátneho práva je obmedzená iba na definovanie podmienok pre začatie konania, ktoré musí nakoniec tiež zodpovedať autonómnejmu pojmu práva Únie.

D. Pojem „podnik v ťažkostiach“ v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008

54. Rovnaká snaha o zachovanie jednoty a súdržnosti systému, s akou bol definovaný pojem „podnik v ťažkostiach“ ako samostatná kategória práva Únie, sa vzťahuje aj na pojem „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“, a to napriek odkazu na vnútroštátne právne predpisy, ktoré majú tento pojem presnúť.

55. Táto právna kategória sa používa v rámci pôsobnosti nariadenia č. 800/2008 (teda vzhľadom na jeho predmet a účel), na základe ktorého pojem „konanie vo veci kolektívnej insolventnosti“ v práve Únie nie je neznámym pojmom, ale je na úrovni Spoločenstva výslovne vyjadrený.

56. Nariadenie (ES) č. 1346/2000¹⁷ definuje vo svojom článku 2 písm. a) konkurzné konanie ako „kolektívne konania uvedené v článku 1 ods. 1“, toho istého nariadenia, teda „pri ktorých ide o čiastočné alebo úplné zbavenie majetku dlžníka a vymenovanie likvidátora“. Na základe tohto predpokladu následne článok 2 písm. a) nariadenia č. 1346/2000 odkázal na zoznam jednotlivých vnútroštátnych konkurzných konaní, ktorý je súčasťou prílohy A toho istého nariadenia.

57. V tejto prílohe sa v súvislosti s Talianskom uvádza *concordato preventivo*.¹⁸ Pri tejto príležitosti nebola uvedená reštrukturalizácia umožňujúca pokračovať v podnikateľskej činnosti, ktorá sa stala súčasťou talianskeho právneho poriadku až neskôr (podľa vnútroštátneho súdu sa tak stalo v roku 2012). Vzniká teda legitímna otázka, či táto reštrukturalizácia vzhľadom na spôsob, akým je upravená vnútroštátnymi právnymi predpismi, predstavuje vo vzťahu ku *concordato preventivo* celkom iné konanie, alebo či je iba jeho variantom.

15 — V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ak sa viac ako polovica jej základného imania stratila a viac ako štvrtina tohto imania sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov.

16 — V prípade spoločnosti, kde aspoň niekoľko spoločníkov ručí neobmedzene za dlhy spoločnosti, v ktorej sa stratila viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu sa stratila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov.

17 — Nariadenie Rady z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mím. vyd. 19/001, s. 191).

18 — Talianske *concordato preventivo* je tiež súčasťou zoznamu uvedeného v prílohe A („Insolvenčné konania uvedené v článku 2 bode 4“) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (prepracované znenie).

58. Je logické, že túto otázku musí zodpovedať vnútroštátny súd, aj keď z úlohy, ktorú má článok 186a v systematike talianskeho zákona o konkurze, ako aj z doslovného znenia tohto ustanovenia možno zrejme vyvodiť záver, že reštrukturalizácia umožňujúca pokračovať v podnikateľskej činnosti nie je zo všeobecného hľadiska nič iné než (nová) forma konania *concordato preventivo*, čo znamená, že vo vzťahu k tejto širšej kategórii nepredstavuje žiadne samostatné konanie.¹⁹ Sám vnútroštátny súd pripúšťa, že reštrukturalizácia umožňujúca pokračovať v podnikateľskej činnosti je jedným z „druhov konkurzného konania“.²⁰

59. Domnievam sa teda, že pokiaľ vnútroštátny súd potvrdí, že reštrukturalizácia s pokračovaním v činnosti je druhom konania *concordato preventivo*, ktoré sa uvádza v prílohe A nariadenia č. 1346/2000, musí sa táto reštrukturalizácia považovať za konanie vo veci kolektívnej insolventnosti v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008.

60. Nakoniec, ako som už uviedol vyššie, článok 1 ods. 7 písm. c) nariadenia č. 800/2008 nerozlišuje konania vo veci kolektívnej insolventnosti podľa toho, či boli začaté z úradnej povinnosti alebo na návrh podnikateľa alebo jeho veriteľov, a preto zastávam názor, že na účely, ktorými sa tu zaoberáme, tento rozdiel nemá vplyv.

E. Splnenie podmienok stanovených na začatie konkurzného konania

61. Vnútroštátny súd chce vedieť – a to je jadrom pochybností, ktoré ho viedli k tomu, aby sa obrátil na Súdny dvor –, či samotná okolnosť, že boli splnené podmienky na začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti, znamená, že sa dotknutý podnik nachádza v ťažkostiach v zmysle nariadenia č. 800/2008, alebo či je naopak nutné zbaviť sa akéhokolvek automatického prístupu a posudzovať okolnosti každého prípadu zvlášť s cieľom overiť, či sa daný podnik skutočne nachádza v ťažkej situácii.

62. Zatiaľ čo región Marche a Komisia sa prikláňajú k prvému z vyššie uvedených riešení, talianska a poľská vláda presadzujú druhé z nich.

63. Domnievam sa, že z účelu nariadenia č. 800/2008 a z výslovne vyjadrenej vôle normotvorcu možno vyvodiť, že na to, aby sa podnik nachádzal v ťažkostiach v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) predmetného nariadenia, stačí z výlučne formálneho hľadiska samotná skutočnosť, že spĺňa objektívne podmienky na to, aby sa stal predmetom konkurzného konania.

64. Cieľom nariadenia č. 800/2008 bolo „zjednodušiť“ definíciu pojmu „podnik v ťažkostiach“ uvedenú v usmerneniach z roku 2004 a tento cieľ sa dosiahol vypustením prvkov vymenovaných v bode 11 vyššie uvedených usmernení, teda prvkov, ktorých posúdenie by pre orgány členských štátov predstavovalo administratívnu záťaž, ktorá sa podľa toho istého nariadenia mala obmedziť.

65. Pokiaľ by malo dôjsť k tomu, že by sa vnútroštátne orgány nemohli obmedziť iba na overenie, či sú splnené podmienky pre začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti, a museli by toto konštatovanie – ktoré nakoniec samo osebe nie je vždy jednoduché – doplniť o vykonanie takého vecného posúdenia, aké navrhuje vnútroštátny súd, bolo by to ťažko zlučiteľné s vyššie uvedeným cieľom týkajúcim sa zjednodušenia a odporovalo by to aj zámeru normotvorcu vypustiť obsah bodu 11 usmernení z roku 2004.

19 — Generálna advokátka E. Sharpston vo svojich návrhoch prednesených vo veci Degano Trasporti (C-546/14, EU:C:2016:13, bod 43), ktorá sa tiež týkala talianskych konkurzných konaní, uviedla, že v predmetnej veci sa nemožno vyjadriť k podrobnostiam vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa konkurzu. Najmä – dodávam pri tejto príležitosti – neprislúcha Súdnemu dvoru, aby vzájomne porovnával jednotlivé procesné varianty týchto konaní.

20 — Bod 10 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

66. Vyššie uvedené úvahy by som rád podporil dvomi argumentmi. Prvý z nich sa týka toho, že je vecou súdov príslušných v oblasti konkurzného konania, na ktoré sa musí podať návrh na preventívnu reštrukturalizáciu, aby s prihliadnutím na konkrétne okolnosti jednotlivých podnikov rozhodli, kedy sa daný podnik nachádza v situácii vyžadujúcej pozastavenie platieb jeho veriteľom (inými slovami, kedy sa ocitne vo finančných ťažkostiach). V prejednávanej veci je nesporné, že Tribunale di Macerata (súd v Macerate), ktorý podľa vnútroštátneho súdu „schválil“²¹ reštrukturalizáciu, mal overiť, či nastali okolnosti, ktoré na tieto účely stanovujú právne predpisy.

67. Z podobnej logiky vychádza aj ďalší doplňujúci argument, podľa ktorého cieľom nariadenia nie je vyhlásiť za zlučiteľnú so spoločným trhom akúkoľvek kategóriu pomoci, ale len tie kategórie, ktorých predmetom je uspokojenie potrieb, takže je nutné sa zamerať práve na podniky, ktoré sú schopné toto uspokojenie zabezpečiť, a vylúčiť z pomoci podniky nachádzajúce sa v ťažkostiach. Spôsobilosť na začatie konania vo veci kolektívnej insolventnosti je podľa môjho názoru už sama osebe dostatočným dôvodom na to, aby bola spochybnená udržateľnosť činnosti, pre ktorú sa požaduje pomoc, a môže viesť k podozreniu, že požadovaná pomoc má v rozpore s usmerneniami z roku 2004 slúžiť na vyriešenie ťažkostí, čomu má nariadenie č. 800/2008 zabrániť.

68. Nakoniec nemožno zabúdať na to, že „tak ako zmiernenie všeobecného pravidla, ktoré predstavuje notifikačná povinnosť [štátnej pomoci], tak aj nariadenie č. 800/2008 a podmienky, ktoré stanovuje, sa musia vykladať doslovne.“²²

69. Zastávam teda názor, že na otázku položenú vnútroštátnym súdom by sa mala dať odpoveď v tom zmysle, že pokiaľ podnik spĺňa požiadavky, ktoré možno uložiť na účely začatia konania vo veci kolektívnej insolventnosti, nemôže sa stať príjemcom verejnej pomoci poskytovanej zo štrukturálnych fondov.

70. Tento záver je však potrebné ešte spresniť, a to vzhľadom na pochybnosť vnútroštátneho súdu, ktorý tiež chce vedieť, či v prípade, že bolo konanie vo veci kolektívnej insolventnosti začaté až po poskytnutí pomoci (čo nastalo v prípade podniku Nerea), sú vnútroštátne orgány, ktoré danú pomoc spravujú, povinné túto pomoc odňať. Táto otázka súvisí s tým, čo som v mojich úvodných poznámkach označil ako druhú rovinu sporu, teda rovinu týkajúcu sa výkladu a uplatnenia ustanovení uvedených v oznámení.

F. O odňatí²³ poskytnutej pomoci

71. Ako som už vysvetlil vyššie, spôsobilosť podniku žiadajúceho o pomoc sa musí posudzovať v čase, keď je mu táto pomoc priznaná, teda „v okamihu, kedy podľa vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá sa uplatňuje, vznikne príjemcovi právo na jej získanie“.²⁴ V skutočnosti nebolo spochybnené, že v čase priznania spornej pomoci spoločnosť Nerea spĺňala podmienky na jej získanie.

21 — Bod 15 *in fine* návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

22 — Rozsudok z 21. júla 2016, Dilly's Wellnesshotel (C-493/14, EU:C:2016:577, bod 37). V tejto súvislosti ďalej Súdny dvor v bode 38 uviedol, že taký cieľ „potvrďujú ciele sledované všeobecnými nariadeniami o oslobodení z hľadiska kategórie pomoci“, keďže „ak môže Komisia prijať takéto nariadenia, aby zabezpečila účinný dohľad nad dodržiavaním pravidiel hospodárskej súťaže v oblasti štátnej pomoci a zjednodušila administratívny postup bez toho, aby sa v tejto oblasti oslabil kontrola Komisie, cieľom týchto nariadení totiž je aj zvýšiť transparentnosť a právnú istotu. Dodržiavanie podmienok stanovených týmito nariadeniami, v dôsledku toho teda aj nariadením č. 800/2008, dovoľuje, aby boli tieto ciele v plnom rozsahu dosiahnuté.“

23 — V priebehu konania vo veci samej sa stále používal výraz „zrušenie“, ktorý (ako sa uvádza v návrhu na začatie prejudiciálneho konania) použil orgán spravujúci pomoc vo svojom pôvodnom rozhodnutí. Hoci nemám v úmysle vyvolať v tejto súvislosti polemiku, považujem za sporné, či bolo skutočne potrebné, aby bolo poskytnutie pomoci zrušené, keďže akt, ktorým bolo toto poskytnutie schválené, nebol postihnutý žiadnym dôvodom neplatnosti alebo možnosti domáhať sa zrušenia, čo je obvyklé pri jednostranných zrušeniach v správnych vzťahoch tohto druhu. Ustanovenie 20 oznámenia však nebráni tomu, aby bolo také opatrenie prijaté v prípade, že „príjemca nesplní povinnosti... uvedené v ustanovení 20 písm. b), c) a h) a ustanovení uvedených v oznámení“.

24 — Rozsudok z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke (C-129/12, EU:C:2013:200, bod 40), v ktorom je uvedené takmer doslovné znenie bodu 36 odôvodnenia nariadenia č. 800/2008.

72. Skutočnosť, že podnik Nerea sa ocitol v ťažkostiach, vyšla najavo začatím konania vo veci kolektívnej insolventnosti 15. októbra 2014, teda v čase, keď už predmetný podnik získal 50 % pomoci a keď (podľa vnútroštátneho súdu) uskutočnil investíciu podporovanú pomocou, čo doložil 18. novembra 2013 predložením prehľadu výdavkov.

73. Za predpokladu, že po tom, čo bola podniku Nerea priznaná pomoc (keď tento podnik navyše plnil svoje investičné záväzky), nebol spomenutý podnik považovaný za „podnik v ťažkostiach“, zo žiadneho ustanovenia nariadenia č. 800/2008 nevyplýva povinnosť túto pomoc odňať. V takých prípadoch právo Únie neukladá povinnosť vrátiť danú pomoc.

74. Ako uvádza Komisia,²⁵ okolnosť, že štátna pomoc bola vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom, neznamená, že členský štát je povinný túto pomoc poskytnúť alebo že by nemohol vymáhať jej vrátenie, pokiaľ to umožňujú vnútroštátne ustanovenia, či už všeobecne zamerané alebo uvedené v danom oznámení.

75. Ustanovenie uvedené v článku 17 ods. 3 oznámenia by sa mohlo podľa môjho názoru považovať za podmienku, ktorá je z technického a právneho hľadiska kľúčová: príjemca bol povinný „dodržiavať záväzok stability“ spolufinancovanej operácie po dobu piatich rokov nasledujúcich po dni ukončenia tejto operácie. V rámci tohto záväzku musel zabezpečiť, že „nedôjde k podstatným zmenám, ktoré ovplyvnia... povahu [operácie] alebo spôsob vykonávania alebo povedú ku vzniku neoprávneného prospechu podniku alebo verejného orgánu.“ Bez ohľadu na to, či má táto podmienka kľúčovú povahu, nie je stanovená v nariadení č. 800/2008, ktoré teda nemôže poskytnúť pravidlá pre jej výklad alebo pre jej uplatnenie.

76. Vzhľadom na to, že Súdny dvor nie je príslušný na to, aby sa vyjadril k obsahu a pôsobnosti tohto konkrétneho ustanovenia oznámenia o pomoci, prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby overil, či bolo toto ustanovenie skutočne porušené²⁶ a aké by mali byť dôsledky tohto porušenia.

77. Problém spôsobený ťažkosťami, v ktorých sa (neskôr) ocitol podnik, ktorý už získal pomoc a splnil investičné záväzky príjemcu, totiž ustanovenia uvedené v nariadení č. 800/2008, ktoré som preskúmal vyššie, nijako neriešia. Z výkladu už spomenutých pojmov zakotvených v tomto nariadení nemožno vyvodiť žiadne usmernenia na vyriešenie rozporu popísaného vnútroštátnym súdom, ktorý poukazuje na to, že na jednej strane je sledovaným cieľom podporiť reštrukturalizáciu MSP, ktoré čelia finančným ťažkostiam, avšak zachovávajú si objektívne zvyšky produktivity, a na druhej strane existuje vnútroštátne pravidlo umožňujúce, aby tieto podniky „boli zbavené – aj *ex post* – finančných prostriedkov verejného pôvodu, ktoré... sa musia považovať za použité práve na účely obnovy a revitalizácie“.

78. Prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby rozhodol, do akej miery je nutné, aby viedlo nesplnenie tejto podmienky stability k zrušeniu pomoci a k vráteniu sumy, ktorá bola vyplatená podniku Nerea. Pokiaľ by z uplatniteľných vnútroštátnych ustanovení vyplývalo, že táto pomoc sa musí zrušiť a že je okrem toho potrebné vymáhať vrátenie vyplnenej zálohy vrátane úrokov, nedošlo by tým k porušeniu nariadenia č. 800/2008, ani k ohrozeniu zlučiteľnosti danej pomoci s vnútorným trhom v čase jej poskytnutia, pričom vyššie uvedené otázky sú jediné otázky, ku ktorým je Súdny dvor oprávnený sa vyjadriť v súvislosti s výkladom vyššie uvedeného nariadenia.

79. Navrhujem teda, aby sa na položenú otázku odpovedalo v tom zmysle, že podľa článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia (ES) č. 800/2008 sa má splnenie podmienok, za ktorých sa môže podľa vnútroštátneho práva podnik stať predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti, považovať za relevantný iba v čase poskytnutia pomoci, nie v prípade, ak k takej udalosti dôjde až následne a za

25 — Bod 44 jej písomných pripomienok.

26 — Vnútroštátny súd, zdá sa, dospel k takému záveru, keď uvádza, že „[p]odstatné zmeny jednoznačne zahŕňajú situáciu, v ktorej sa podnik dostane do ťažkosti, ktoré napríklad povedú k neoprávnenej výhode v zmysle článku 17 bodu 3 výzvy“.

takých okolností, aké nastali v konaní vo veci samej. Vnútroštátne orgány sú však oprávnené danú pomoc odňať a vymáhať vrátenie už vyplatených súm, pokiaľ z príslušných vnútroštátnych právnych predpisov vyplýva, že podnik, ktorý je príjemcom pomoci, nedodržel ustanovenia oznámenia, ktorými bolo poskytnutie tejto pomoci upravené.

VI. Záver

80. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na otázky, ktoré položil Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche (Regionálny správny súd Marche, Taliansko) odpovedal takto:

- „1. Článok 1 ods. 7 písm. c) nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 Zmluvy sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na konania vo veci kolektívnej insolventnosti, ktoré sa môžu začať z úradnej povinnosti vnútroštátnymi správnymi alebo súdnymi orgánmi, ako aj na konania vo veci kolektívnej insolventnosti, ktoré sa môžu začať na základe podnetu dotknutého podniku.
2. Pokiaľ sa má reštrukturalizácia s pokračovaním v činnosti považovať za jeden z druhov konania *concordato preventivo*, ktoré sa uvádza v prílohe A nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní, čo prislúcha určiť vnútroštátnemu súdu, musí sa táto reštrukturalizácia považovať za konanie vo veci kolektívnej insolventnosti v zmysle článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia (ES) č. 800/2008.
3. Podľa článku 1 ods. 7 písm. c) nariadenia (ES) č. 800/2008 sa má splnenie podmienok, za ktorých sa môže podľa vnútroštátneho práva podnik stať predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti, považovať za relevantný iba v čase poskytnutia pomoci, nie v prípade, ak k takej udalosti dôjde až následne a za takých okolností, aké nastali v konaní vo veci samej. Vnútroštátne orgány sú však oprávnené danú pomoc odňať a vymáhať vrátenie už vyplatených súm, pokiaľ z príslušných vnútroštátnych právnych predpisov vyplýva, že podnik, ktorý je príjemcom pomoci, nedodržel ustanovenia oznámenia, ktorými bolo poskytnutie tejto pomoci upravené.“